Eduskunnan puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

Eduskunnan puolustusvaliokunnan lausuntopyyntö 8.6.2016

LAUSUNTO SISÄISEN TURVALLISUUDEN SELONTEKOON LIITTYEN

Asia

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisilta lausuntoa sisäisen turvallisuuden selontekoon (VNS 5/2016 vp) liittyen.

LAUSUNTO

Suojelupoliisi lausuu asiassa kunnioittaen seuraavaa:

Toimintaympäristön voimakas muutos ja siihen vastaaminen

Suojelupoliisi vastaa kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjunnasta. Suojelupoliisin tehtävänä on sisäministeriön ohjauksen mukaisesti torjua sellaisia hankkeita ja rikoksia, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta sekä suorittaa tällaisten rikosten tutkintaa. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta valtakunnan turvallisuutta vaarantavan toiminnan estämiseksi.

Suomen turvallisuutta uhkaavat vakavimmat tekijät liittyvät nykyisin usein Suomen ulkopuolisiin tapahtumiin. Siten myös ulkomaista alkuperää olevan ja siellä syntyvän uhkan seuraukset saattavat näkyä Suomessa aiempaa herkemmin. Kansalliseen turvallisuuteen kohdistuville ulkoisille uhkille on yhteistä se, että taustalla olevien valtiollisten ja ei-valtiollisten tahojen tunnistaminen ja erottaminen toisistaan on yhä vaikeampaa.

Keskeisinä kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvina uhkina voidaan pitää ainakin kansainvälistä terrorismia, ulkovaltojen Suomeen ja sen etuihin kohdistamaa vakoilua, joukkotuhoaseiden ja kaksikäyttötuotteiden levittämispyrkimyksiä sekä sellaista kansainvälistä järjestäytynyttä rikollisuutta, joka pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon tai soluttautumaan valtiorakenteisiin. Viime vuosina erityisesti tietoverkkoympäristössä tapahtuva rajat ylittävä vakoilu on noussut merkittäväksi uhaksi. Tällainen toiminta mahdollistaa suurten tietomäärien hankkimisen keskitetysti, mikä voi aiheuttaa korjaamatonta vahinkoa kohdevaltion turvallisuudelle ja sen eduille. Tietoverkoissa tapahtuva sabotaasi ja tiedon vääristäminen ovat myös merkittäviä uhkia.

Suojelupoliisin näkökulma

Suojelupoliisin toiminnassa korostuu tiedustelullinen toimintatapa. Se hoitaa kansallisen turvallisuuden suojaamiseen liittyviä tehtäviä, jotka useimmissa muissa Euroopan maissa kuuluvat turvallisuus- ja tiedustelupalveluille. Tiedustelun avulla mahdollistetaan kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien erityisen vakavien uhkien torjunta. Samalla varmistetaan valtiollisen päätöksenteon perustuminen relevantteihin, ajantasaisiin ja luotettaviin tietoihin. Tiedustelu-

tieto osaltaan muodostaa modernin ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon perustan. Tilanne, jossa Suomen viranomaiset puutteellisesta kansallisesta sääntelystämme johtuen ovat riippuvaisia ulkomaista saadakseen tietoa Suomen elintärkeisiin intresseihin kohdistuvista uhkista, on kestämätön. Jokaisella maalla, myös Suomella, on velvoite huolehtia omasta ja kansalaistensa turvallisuudesta.

Terrorismintorjunnan osalta keskeisenä muutostekijänä on riskihenkilöiden määrän kasvu, jonka arvioidaan jatkuvan edelleen. Samaan aikaan kun riskihenkilöiden määrä on lisääntynyt, ovat useat Suomea aiemmin terrorismilta suojanneet tekijät - muun muassa puolueeton ja vähemmän näkyvä kansainvälispoliittinen rooli, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja merkittävien konfliktialueelta peräisin olevien maahanmuuttajayhteisöjen puuttuminen - heikentymässä. Yhteydet Suomesta terroristisiin toimijoihin ulkomailla ovat lisääntyneet. Ulkomaiset radikaaliverkostot ovat alkaneet luoda yhteyksiä ja rekrytoida seuraajia Suomeen muodostuneista islamistiverkostoista. Terrorismin torjunnan toimintaympäristön muutoksia käsitellään laajemmin kansallisessa terrorismin torjunnan strategiassa.

Ulkomaisten tiedustelupalveluiden tiedustelutoiminta Suomessa on palannut aktiivisuudeltaan ns. kylmän sodan tasolle. Henkilölähteisiin perustuvan tiedustelun rinnalle ja sitä tukemaan on tullut tietoverkkoympäristöissä tapahtuva tekninen tiedustelu, jonka havaitseminen ja torjuminen on vaikeaa.
Laiton aktivismi on siirtynyt yhä enenevässä määrin tietoverkkoihin. Anonyymipalveluiden käyttö uhkausten, vihapuheen ja äärimmäisten mielipiteiden foorumeina on yleistynyt. Uhkauksia esitetään yhä enemmän ja helpommin sekä valtiojohtoon kuuluvia että muita julkisuuden henkilöitä kohtaan.

Yleisen globalisoitumiskehityksen seurauksena yksittäisten valtioiden turvallisuuskysymykset ovat kansainvälistyneet. Suomen turvallisuutta uhkaavat ilmiöt ja niiden taustatekijät liittyvät käytännössä poikkeuksetta maamme ulkopuolisiin ja osin vaikeasti hahmotettavin tapahtumiin ja kehityssuuntiin. Turvallisuuskysymysten rajat ylittävän luonteen vuoksi analysoidun kansainvälisen turvallisuustiedustelutiedon tarve on kasvanut merkittävästi. Tehokas globaaleihin uhkiin liittyvä turvallisuustiedustelu vaatii aiempaa monimuotoisempia keinoja ja lähestymistapoja.

Sisäisen turvallisuuden selontekoon liittyvät resurssinäkökohdat

Turvallisuusympäristön viimeaikaiset merkittävät ja osin myös nopeat muutokset vaikuttavat Suojelupoliisissa keskeisesti kaikkiin sen sektoreihin (terrorismin torjunta, sisäinen turvallisuus, laittoman tiedustelun torjunta sekä tiedonkeruu- ja raportointitoiminta), mikä puolestaan asettaa koko viraston toiminnalle erityisiä ja aiempaa suurempia vaatimuksia tulevaisuudessa. Vuonna 2015 ennätyksellisesti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä sekä Euroopassa tapahtuneet terrori-iskut vaikuttavat merkittävästi Suojelupoliisin resurssitarpeeseen ja toimintaan.

Suojelupoliisi on toimintaansa tehostamalla sekä organisaatiotaan ja toimintojaan jatkuvasti kehittämällä pyrkinyt sopeutumaan alenevan kehystason edellyttämiin muutoksiin sekä edellä selostetulla tavalla samalla myös pyrkinyt pitämään esillä resurssiensa turvaamistarvetta. Suojelupoliisi katsoo, etteivät tällä hetkellä tiedossa olevat lisärahoitus- ja säästöpäätökset ole omiaan täyt-

tämään - toimintaympäristön nopeasti jatkuva muutos huomioon ottaen - sen toiminnan turvaamiseen liittyviä tavoitteita.

Jotta Suojelupoliisi kykenee suoriutumaan tehtävistään ja ennalta ehkäisemään toimialaansa kuuluvia uhkia muuttuvassa toimintaympäristössä, tulisi viraston resursseja pitkäjänteisesti parantaa. Suojelupoliisi on toistuvasti nostanut esille lisärahoitustarpeen, jotta riittävät resurssit ja vähintäänkin toiminnan nykyinen taso kyetään varmistamaan.

Suojelupoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Antti Pelttari